

**Derewel nakə tə watsatay naha a
Hebrœ hay
aye
Məfələkwe**

Derewel nakə tə watsatay naha a Hebrœ hay aye na, məzele i ndo məwetse andaya faya bay. A tsikatay me a way hay na, kə da ha bay. Ndo məwetse eye na, ndo Gərek, a sər Dzam Guram eye lele. A watsatay naha na, a Yahuda neheye tə dzala ha ka Yesu aye. Nəteye ta ge bəle məpe mədzal gər ka Yesu, a gatay tsəbtsəb sa bay. Siye hay a satay məgəre ha məpe mədzal gər. Hərwi niye, ndo məwetse derewel nakay a say masəkahatay ha matəlike nakə tə huta ada məvəlatay gədan.

Tə Kəriste nakə Mbəlom a sləraw aye, ndo hay ta dzapa ta Mbəlom (1.1–2.18).

Ndo hay ta sliye faya mahəndzəde ka Mbəlom hərwi ngwalak nakə Kəriste a ge aye (3.1–5.10).

Ndo məwetse derewel nakay kə da ha haladzay ma kəkay nakə Yesu neŋgeye bagwar i ndo məvəlay wu a Mbəlom i ndo məpe mədzal gər hay ka tor eye andza Melkisedek.

Məpe mədzal gər i bəba tətə hay mavəla eye hərwi məde ha a ndo məpe mədzal gər hay nakay na, ma vəlateye gədan ka mətese abəra mə dəretsətseh hay ada tə masəpete neheye anəke aye (11–12.13). Ma dazlay ka 12.14, mandəve i derewel nakay faya ma diye ha kəkay nakə ndo məpe mədzal gər hay ta sliye faya məndze ta Mbəlom

aye, ta ndo siye, ada mæge mæhay gær i ndo neheye dedek aye.

Mbəlom a tsikatay me a ndo hay tæ bædiday i Wawa ŋgay

¹ Ahəl niye na, Mbəlom kə tsikatay me a bæba tæte kway hay madzəga haladzay ada ta tsæved mekelenɛ eye wal wal haladzay tæ bazlam i ndo mæde ha bazlam ŋgay hay.

² Mbəlom a tsikawa andza niye hus a həlay kway nakay maduk i duk eye. Anəke a tsik bazlam ŋgay dɛuh na, ta bædiday i Wawa ŋgay. Mbəlom a ge mændzibəra ahəl niye tæ həlay i Wawa ŋgay, a zla neŋgeye hərwi ada mâ ləva wu hay tebiye.

³ Ta ŋgateye a mæzlaɔ i Mbəlom na, mæ neŋgeye. Neŋgeye a ndzakit bo Bəba Mbəlom. Wu hay tebiye andaya hərwi ŋgay. Kə ta tsæved nakə Mbəlom ma bariye mezeleme abəra ka ndo hay aye hərwi ada tâ huta tsæved matəre tsədanɲa. Ma dəba eye na, a tsal a mbəlom, a ye naha a ndza tæ həlay i mənday i Mbəlom neŋgeye nakə a ləva wu hay tebiye aye hərwi ada tâ ləva tæ neŋgeye.

⁴ Andza nakay, Mbəlom a da ha Wawa ŋgay na, bagwar eye, a ze gawla i Mbəlom hay, andza nakə mæzele niye Mbəlom a vəlay a ze i gawla i Mbəlom hay aye.

⁵ Mbəlom kə tsikay dafada a gawla ŋgay nəte:
«Nəkar wawa ga.

Bəgom neŋ na təra Bəba yak.»

Kə tsik ka gawla ŋgay nəte:

«Neŋ na təriye bæba ŋgay,

nengeye ma tæriye wawa ga* » bay.

⁶ Ane tuk na, ahæl nakæ Mbælom faya ma slæraweye Wawa ngay felik eye ka mændzibæra na, a gwad:

«Gawla i Mbælom hay tebiye tâ dæslay ha gær.»

⁷ Ka gær i gawla i Mbælom hay na, Derewel i Mbælom a gwad:

«Næteye na, ndo i maslaŋ ngay hay.

A tæra tay ha andza mætasl, næteye andza dærneh i ako.»

⁸ Ane tuk na, ka gær i Wawa i Mbælom na, mawatsa eye mæ Derewel i Mbælom a gwad:

«Nækær na, Mbælom, ka læviye bæy yak ka tor eye.

Ka læviye ndo yak hay ta ngwalak.

⁹ Wu nakæ ngwalak eye na, ka wuda.

Wu nakæ ngwalak eye bay aye na, a yaka a gær bay tebiye.

Hærwi niye Mbælom, Bæba yak Mbælom, kæ zla kar ada kæ pa kar bagwar eye ka ze ndo neheye

nækuroom ka bo dziye aye

ada kæ vælakway mængwese.»

¹⁰ Derewel i Mbælom a gwad sa:

«Bæy Maduweŋ, ka madazlay i wu tebiye maa ge mændzibæra na, nækær.

Nækær tæ hæløy yak eye ka ge magærmælom.

¹¹ Wu neheye tebiye ka ge aye ta dziye.

Ane tuk na, nækær na, ka ndziye ka tor eye.

Wu neheye tebiye ta giye guram andza peteked.

¹² Ka paðiye tay ha andza ta paðiye peteked guram eye.

Næteye ta mbæðiye andza peteked a mbæða, ane tuk na, nækær na, ka mbæðiye bay,

---

* 1:5 2 Samuyel 7.14.

sifa yak ma ndæviye dæda bay.†»

¹³ Dæda Mbælom kæ tsikay a gawla ŋgay:
«Dara, ndza tæ hælai i mændaŋ ga,
hus a pat nakæ neŋ, na piye tay ha ndo mæne
dære yak hay a hud i sik yak aye‡» na,
kæ tsikay næte bay.

¹⁴ Gawla i Mbælom hay næteye na, way hay?
Næteye mæsæfære neheye faya ta geye mæsler a
Mbælom aye, ma slæriye tay ha mæmatay bo a ndo
neheye faya ma tæmiye tay ha aye.

2

*Kâ gakway masæfaya a wu nakæ Mbælom a tsik
aye bay*

¹ Hærwi niye, gakway metsehe a bazlam neheye
ka tsænakwa aye lele huya hærwi ada kâ dzakwa
tsæved bay.

² Bazlam neheye gawla i Mbælom hay tæ yaw tæ
tsik aye na, gædan eye haladzay.* Ndo neheye tæ
nas ha ada ta ræhay gær bay aye na, Mbælom kæ
gatay sariya dæ ka mænese tay.

³ Kæ ge Mbælom kæ gatay sariya na, ka gwadum
na, tadæ ka gakway masæfaya a tsæved ŋgwalak eye
nakæ ka tæmakweye ha aye na, ma gakweye sariya
bædaw? Tadæ ka gakway masæfaya na, ta dedek
ka tæmakweye bay. Maa lah mæde ha Mbælom ma
tæmiye kway ha ma kækay na, Bæy Maduweŋ. Ndo
neheye tæ tsæne aye na, maa tsikakway bazlam
neheye dedek na, næteye.

---

† 1:12 Dæmes hay 102.26-28. ‡ 1:13 Dæmes hay 110.1. * 2:2
A tsik ka bazlam mapala nakæ Mbælom a vælatay a Israyel hay mæ
mahæmba i Sinay aye.

⁴ Bo i Mbəlom eye tə gər ŋgay, kə dā ha bazlam neheye na, dedek ta masuwayaŋ wal wal tebiye ada Məsəfəre Tsədanŋa eye a vəl gədan a ndo hay ka mäge wu hay wal wal andza nakə a say aye.

Yesu kə dā ha tsəved nakə ma təmiye kway ha aye

⁵ Mbəlom a pa hərwi mələve məndzibəra wedeye nakə ma deyeweye na, gawla i Mbəlom hay bay.

⁶ Azlakwa bay, mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na, ndoweye a gwad:

«Ndo neŋgeye na, way tey Mbəlom,
nakə ka dzaliye ka neŋgeye aye?»

Ndo zezeŋ way nakə ka dzaliye faya, ka geye gər aye?

⁷ Hərwi həlay tsekweŋ, ka pa tay ha ndo zezeŋ hay a huvo i gawla i Mbəlom hay.

Ma dəba eye na, ka vəlay məzlaḅ ta mədəslay ha gər.

⁸ Ka pa wu hay tebiye a hud i sik ŋgay mâ ləva.†»

Kə ge Mbəlom kə pay wu hay tebiye mâ ləva na, niye na, andza məgwede wuray andaya nakə kə pay bay aye na, andaya bay. Ane tuk na, anəke faya ka ŋgatakweye faya ma ləviye wu hay tebiye zuk bay.

⁹ Ane tuk na, ka ŋgatakway a Mbəlom kə kəts ha Yesu abəra ka gawla i Mbəlom hay həlay tsekweŋ. Anəke na, Mbəlom kə vəlay məzlaḅ ada ta mədəslay ha gər hərwi nakə kə sa dərətsətseh ada kə mət aye. Niye na, ta ŋgwalak i Mbəlom nakə Yesu a mət hərwi ndo hay tebiye aye.

¹⁰ Mbəlom a ge wu hay tebiye. A ge tay ha na, hərwi ŋgay eye ŋgway. A say məhəle ndo hay

† 2:8 Dəmes hay 8.5-7.

haladzay a tæv ñgay nakə ta məzlaḅ aye, nətəye na, wawa ñgay hay. Andza niye kə yay a gər matəre ha Yesu ñgwalak eye hərwi mətəme tay ha tə dəretsətseh ñgay ada ta məməte ñgay, hərwi mata de kame tay mətəme tay ha na, Yesu.

¹¹ Maa təra ha ndo hay ñgwalak eye kame i Mbəlom na, Yesu ada nətəye neheye a təra tay ha ñgwalak eye hay aye na, bəba tay nətə. Hərwi niye horoy ma geye məzalatay malamar ga hay bay.

¹² A gwad:

«Na dātay ha məzele yak a malamar ga hay
Na zambadakeye mə walañ i ndo hay mahaya
gər eye.‡»

¹³ A gwad sa:

«Neñ, na dzaliye ha ka Mbəlom.»

A gwad sa:

«Neñ kanañ ta wawa neheye Mbəlom a peñ tay
aye.§»

¹⁴ Wawa neheye a tsik fataya aye na, nətəye tebiye slo ada bambaz. Neñgeye dərmaḅ ka təra ndo zezeñ andza nətəye hərwi ada mâ mət ada andza niye ma giye ha bəle ta ndo nakə gədañ i məməte mə həlay ñgay aye, andza məgwede Fakalaw.

¹⁵ Yesu a ge andza niye na, hərwi zluwer mâ gəs tay ha ndo hay hərwi məməte bay. Ahəl niye tə ndzawa huya andza beke hay hərwi zluwer a gawatay, ane tuk na, anəke Yesu kə təma tay ha.

¹⁶ Ka sərakwa ha a yaw məmatay bo a gawla i Mbəlom hay bay, a yaw məmatay bo na, a wawa i hud i Abraham hay.

---

‡ **2:12** Dəmes hay 22.23. § **2:13** Ezay 8.17-18.

¹⁷ Andza niye, kutoŋ ka tæra andza malammar ŋgay hay mæ wu hay tebiye. A ge niye na, hærwi ada mâ tæra bagwar i ndo mævælaway wu a Mbælom nakæ ma gateye ŋgwalak a ndo hay ada ma pay naha faya a Mbælom aye, hærwi ada mâ vël ha gær ŋgay hærwi mæheme mezeleme i ndo hay ada mæsære tay ka bo ndo hay ta Mbælom.

¹⁸ Anæke na, ma sliye mæmatay bo a ndo neheye Fakalaw faya ma sæpatiye tay aye hærwi ahæl niye Fakalaw ka sæpat na ada kæ say dæretsætseh.

3

Yesu bagwar eye a ze ha Musa

¹ Malammar ga hay, Mbælom a pala kurom na, ada kâ tærum ndo ŋgay hay. Hærwi niye pum mædzal gær kurom ka Yesu. Neŋgeye ndo nakæ Mbælom a slæraw aye hærwi ada mâ tæra bagwar i ndo mævælaway wu a Mbælom ka wu neheye ka pakwa faya mædzal gær aye.

² Maa pa na ka mæge mæsler nakay na, Mbælom ada kæ pay naha faya a Mbælom mæ wu nakæ a ge aye, andza Musa nakæ a pay naha faya a Mbælom ma mæsler nakæ a gawa aye hærwi ndo i gay i Mbælom hay tebiye.*

³ Ŋgwalak eye mædæslay ha gær haladzay a Yesu abæra ka Musa andza nakæ ta dæslay ha gær haladzay na, a ndo nakæ a dæzl gay aye bæna a gay bay.

⁴ Gay tebiye madæzl na, ndo. Ane tuk na, ndo nakæ a dæzl wu hay tebiye na, Mbælom.

⁵ Aya Musa neŋgeye kæ pay naha faya a Mbælom ma mæsler nakæ a ge tebiye mæ gay i Mbælom aye.

---

* **3:2** Mæpesle 12.7.

Ane tuk na, nenḡeye na, ndo i mäsler i Mbälom ðekðek tsa. Mäsler ḡgay na, mädätay ha a ndo hay wu neheye Mbälom ma tsikiye mba kame aye.

⁶ Käriste na, nenḡeye wawa nakə ma ləvay gər a gay i Bəba ḡgay Mbälom aye. Nəkway na, ndo ḡgay hay. Tadə ka pakwa faya mädzal gər kway bəḡbəḡ ada ka pakwa mädzal gər kway ka wu neheye ta mənḡwese hus ka mandəve aye na, nəkway dərmaḡ gay ḡgay.

Mbälom faya ma ləviye ha bo ta təv mazəzukw bo hərwi ndo neheye ta pa faya mädzal gər aye

⁷ Hərwi niye Məsəfəre Tsədəḡḡa eye a gwad:
«Bəgom tadə ka tsənum mətsike me i Mbälom na,

⁸ kâ kulum ha gər kurom,

andza i bəba tətə kurom neheye ahəl niye tə
kula ha gər tay ka Mbälom aye bay.

A həlay niye na, nəteye mə makulkwandah məve
kuro kuro fad,

tə ge vərəm ka Mbälom ada ta dza ha Mbälom.

⁹ Mbälom a gwad: “Kwa ta ḡgatay lele a wu neheye
na ge aye bəbay na,

ta dza ga ha məve kuro kuro fad.

¹⁰ Hərwi niye na ge mevel ka nəteye.

Na gwad: Mädzal gər tay ka dzədza,

ta tsəne wu nakə a seḡ aye bay.

¹¹ Kə ndelen ada na mbaða:

Ta fələkwiye dāda a təv ga nakə na ləvatay ha
bo ta zəzukwiye bo mə dəma aye bay.†”»

¹² Malamar ga hay, gum metsehe! Ndo nakə
mädzal gər ḡgay ḡgwalak eye bay aye, a dzala ha ka
Yesu bay aye na, mā ge andaya mə walaḡ kurom

† 3:11 Dəmes hay 95.7-11.

bay. Ndo nakə a dzala ha ka Yesu sa bay aye ma gəriye ha Mbəlom nakə ta sifa aye.

¹³ Ane tuk na, bəgom a say a Mbəlom mətsikakum me sa. Vəlum a bo gədaŋ pat pat mə walaŋ kurom hərwi ada Fakalaw mâ səpat kurom ka mäge mənese bay, ada kâ kulum ha gər kurom bay.

¹⁴ Tadə nəkway huya faya ka gakweye gər a wu neheye ka pakwa faya mədzal gər ka madazlay hus ka mandəve i məsəfəre kway na, ta dedek nəkway ndo i Kəriste hay.

¹⁵ Andza nakə tə gwad:

«Bəgom, tadə ka tsənum mətsike me i Mbəlom na, kâ kulum ha gər kurom bay andza ahəl nakə bəba tətə kurom hay tə ge vərəm ka Mbəlom aye bay.»

¹⁶ Ndo neheye tə tsəne mətsike me i Mbəlom ada tə ge faya vərəm aye na, way hay? Na gwad ndo neheye tə yaw abəra mə Ezipt tə pay bəzay a Musa aye bədaw?

¹⁷ Mbəlom a ge mevel məve kuro kuro fađ ahəl niye na, hərwi way hay? A ge mevel ka ndo neheye tə ge mənese aye na gwad ba? Hərwi niye tə mət mə makulkwandah.

¹⁸ Mbəlom a mbada a gwad: «Ta fələkwiye dāda a təv ga nakə na ləvatay ha bo ta zəzukwiye bo mə dəma aye bay.» A tsik andza niye na, ka way hay? Na gwad ka ndo neheye ta kərah marəhay ha gər aye ba?‡

¹⁹ Andza niye, nəmaa zəba faya Mbəlom a vələtay tsəved məfələkwe a dəma bay na, hərwi

‡ **3:18** Zəba mə Məpesle 14.1-35; Dəmes hay 95.11.

nakə ta dzala ha ka Mbəlom bay aye.

4

¹ Ba Mbəlom kə tsik a gwad ka fələkwakweye a mazəzukw bo ŋgay. Ane tuk na, dzədzarakwa hərwi ada ndəray mə walaŋ kurom mâ mət̄sa abəra ka məfələkwe a dəma bay. Wu nakə Mbəlom a gwad ma giye na, ma giye huya.

² Nəkway na, ka tsənakwa Labara Ŋgwalak eye nakay andza nakə ahəl niye bəba tət̄e kway hay tə tsəne aye dərma. Ane tuk na, labara nakay kə gatay ŋgama bay hərwi ta dzala ha faya bay.

³ Mata fələkwe a mazəzukw bo i Mbəlom niye na, nəkway neheye ka dzalakwa ha aye. Mbəlom a gwad:

«Kə ndelen̄ ada na mbada,
ta fələkwiye dāda a təv ga nakə na ləvatay ha
bo ta zəzukwiye bo mə dəma aye bay.»

Azłakwabay Mbəlom a ndəv ha məsler ŋgay kwa a həlay nakə a ge məndzibəra aye.

⁴ Mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, tə tsik ka məhəne matasəla eye: «Məhəne məkwa na, Mbəlom a ndəv ha məsler ŋgay, məhəne matasəla eye a zəzukw bo.*»

⁵ Ma təv mekeləŋ eye Mbəlom a gwad sa: «Ta fələkwiye dāda a təv ga nakə na ləvatay ha bo ta zəzukwiye bo mə dəma aye bay.»

⁶ Ndo neheye tə tsəne Labara Ŋgwalak eye kurre aye tə fələkwa a mazəzukw bo bay na, hərwi ta kərah marəhay ha gər a Mbəlom. Ta dedək təv

* 4:4 Madazlay i wu hay 2.2.

mazəzukw bo andaya anan, ndo mekeleŋ eye hay ta fəlakwiye a dəma.

⁷ Hərwi niye Mbəlom a pa pat mekeleŋ eye, a zalay «bəgom». A tsik ka pat eye nakay na, məve haladzay tə bazlam i Davit, bazlam neheye 6a ka watsakwa tsiy aye, a gwad:

«Bəgom tadə ka tsənum mətsike me i Mbəlom na,
kâ kulum ha gər kurom bay.»

⁸ Tadə Zozowe kə ndisl tay ha bəba tətə kway hay a mazəzukw bo nakə dedək aye na, ha6e Mbəlom ma tsikiye ka pat mekeleŋ eye bay.

⁹ Andza məgwede mazəzukw bo mekeleŋ eye andaya hərwi ndo i Mbəlom hay. A ndzakit bo mazəzukw bo i məhəne matasəla eye.

¹⁰ Mbəlom a ndəv ha məsler ŋgay na, a zəzukw bo. I kway bəbay andza niye dərma. Ndo kə huta tsəved məfəlakwe a mazəzukw bo i Mbəlom na, ma giye məsler sa bay, məsler ŋgay ka ndəv.

¹¹ Hərwi niye, ŋgəlakwa ha bo ka məhute tsəved məfəlakwe a mazəzukw bo niye. Kə ge andza niye na, gakwa metsehe lele ndəray mā dəd hərwi a kərah marəhay ha gər a Mbəlom andza bəba tətə kway hay aye bay.

¹² Bazlam i Mbəlom na, ma vəliye sifa a ndo hay, gədan eye haladzay. A dəs wu a ze ha maslalam nakə a dəs diye sulo sulo aye. Bazlam i Mbəlom a ye a bo kway hus a hud eye. A dəs ndo hus ka maŋgəne ha sifa i məsəfəre ada hus ka maŋgəne ha təv mazəve ta dozoz. Faya ma diye ha wu nakə ma mədzal gər i ndo aye.

¹³ Wuray andaya maŋgaha eye ka dəre i Mbəlom bay. Wu neheye a ge tebiye aye na, a ŋgatatay, a sər

tay ha nôte ta nôte tebiye. Kə ďakway ha wu hay tebiye na, kame ŋgay.

Mbəlom a pa Yesu bagwar i ndo māvəlay wu a Mbəlom

¹⁴ Andza niye, nəkway na, bagwar i ndo māvəlaway wu a Mbəlom kway andaya ka gər i wu hay tebiye. Neŋgeye na, Yesu Kərste Wawa i Mbəlom. Kə tsal ka təv i Mbəlom. Hərwi niye ndzakwa tə wu nakə ka dzalakwa ha faya aye bəŋbəŋ lele.

¹⁵ Bagwar i ndo māvəlaway wu a Mbəlom kway na, a sər ha bəle kway. Neŋgeye na, kə ŋgatay a dərətsətseh wal wal andza nəkway ada ta dza ha. Ane tuk na, kə ge mezeleme bay.

¹⁶ Hərwi niye həndzəďakwa ka təv i Mbəlom, zluwer mâ gakway bay. Neŋgeye ma gateye ŋgwalak a ndo hay. Həndzəďakwa ka təv ŋgay hərwi ada kâ gakway mə bo ada mâ gakway ŋgwalak ŋgay. Niye na, ma makweye bo ahəl i dərətsətseh.

5

¹ Bagwar i ndo māvəlaway wu a Mbəlom tebiye Mbəlom a pala tay ha na, mə walaŋ i ndo hay. A pa tay ha hərwi ada tâ gay məsler hərwi ndo hay ada tâ vəlay naha wu kəriye ada tâ kəďay naha wu a Mbəlom hərwi mezeleme nakə ndo hay tə ge aye.

² Ndo neheye tə sər tsəved ŋgwalak eye bay aye ada faya ta giye mezeleme aye na, bagwar i ndo māvəlay wu a Mbəlom tə sər mäge ŋgwalak hərwi tay hərwi bo tay eye bəle eye andza nətəye dərmaċ.

³ Hərwi niye kutoŋ mâ kəďay naha wu a Mbəlom hərwi mezeleme ŋgay eye dərmaċ, ma kəďiye hərwi mezeleme i siye i ndo hay deċďek bay.

⁴ Ndəray ma sliye mədəslay ha gər a bo, məzle bo ŋgay matəre ha bagwar i ndo məvəlay wu a Mbəlom bay. Maa zal na, Mbəlom andza nakə ahəl niye a zalay Aron̄ aye.

⁵ Tə Yesu Kəriste na, andza niye dərma. Kə zla bo ŋgay eye kə dəslay ha gər a bo matəre bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom bay. Maa zalay na, Mbəlom, a gwad̄ay:

«Nəkar wawa ga.

Bəgom neŋ na təra Bəba yak.*»

⁶ Ma təv mekeleŋ eye a gwad̄ay:

«Ka ndziye ndo məvəlay wu a Mbəlom huya andza Melkisedek.†»

⁷ Ahəl nakə Yesu ka məndzibəra aye na, a sər ha Mbəlom ma sliye faya mələtse ahaya abəra ma mədahaŋ. Ka dūwulay naha me a Mbəlom ta mətuwe eye ada ta mawude eye ta magala hərwi a say marəhay ha gər dərma. Mbəlom kə tsənay na kə lətse ahaya abəra ma mədahaŋ hərwi ka rəhay ha gər.

⁸ Nengeye na, Wawa i Mbəlom. Kwa andza niye bəbay na, tə dəretsətseh nakə a sa aye kə tətik marəhay ha gər a Mbəlom.

⁹ Ahəl nakə məsler ŋgay a ndəv aye na, a təra ndo nakə ma təmiye tay ha ndo neheye ta rəhay ha gər aye hərwi ada t̄a huta sifa nakə ma ndəviye bay ka t̄or eye aye.

¹⁰ Mbəlom a pa na bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom andza Melkisedek.

Marava i mægər ha məpe mədzał ka gər Yesu

---

* 5:5 Dəmes hay 2.7. † 5:6 Dəmes hay 110.4.

¹¹ Ka gær i wu nakay na, wu hay andaya haladzay a samay mætsike. Ane tuk na, a wur bo mæðakum ha hærwi zlæm kurom dærenj mætsæne.

¹² Nækurom i kurom na, hælây eye kə sla ða hærwi ada bo kurom eye kâ tətikumatay wu a siye i ndo hay aye hærwi nækurom ka tətikum wu hay zla anæke bay. Ane tuk na, a sakum tâ tətikakum wu neheye ka tətikum kurre ka bazlam i Mbælom aye sa. Ka særum mænde ðaf andza bagwar hay zuk bay, nækurom andza wawa ndæriz neheye a satay mæse wah aye.

¹³ Ndo nakə faya ma siye wah huya aye na, neŋgeye wawa ndæriz huya. Mbælom a tæra kway ha ŋgwalak eye kame ŋgay ma kəkay na, a sær zuk bay.

¹⁴ Daf nakə dedek aye na, i bagwar hay. Næteye na, ta ŋgæliye ha bo ka matətike hærwi maŋgæne tay ha ka bo abæra wu ŋgwalak eye tæ wu neheye ŋgwalak eye bay aye.

6

¹ Kə ge andza niye na, takwa kame, zakwa ha wu neheye kurre ka gær i Kæriste aye, pakway bəzay a wu neheye bagwar eye. Ba ka pakwa mædok i gay tsiy, ka pakwa wedeye sa bay. Bazlam i matsætsehe mæpæse ha mezeleme hærwi wu neheye ŋgwalak eye bay ta diye ha ndo a mæmæte aye, bazlam i mædzele ha ka Mbælom,

² bazlam i madzəhuβe ndo a yam, bazlam mæpe hælây ka gær i ndo hay,* bazlam i mælətsew abæra ma mædahaŋ ada bazlam i sariya, wu neheye

---

* 6:2 Zəba ma 1 Timote 4.14.

tebiye na, nāmaa dzaliye faya matətikakum sa bay.

³ Gərakwa ha wu neheye, takwa kame. Ta gədan i Mbəlom na, ka gakweye.

⁴ Ndo neheye tə ma ta dəba aye, ta maweye ka matsətsehe məpəse ha mezeleme na, ma giye bo sa daw? Nəteye na, ta ŋgatay a dzaydzay i Mbəlom, wu nakə Mbəlom a vəlatay a ndo hay aye, kə vəlatay dərmak, ta huta Məsəfəre Tsədanŋa eye a dərev tay dərmak.

⁵ Ta ndzaka metsəhəne i bazlam i Mbəlom, ta sər ha gədan i məndzibəra nakə ma deyeweye kame aye.

⁶ Ada dūh tə dəf abəra ka tsəved i Mbəlom na, tsəved tay andaya məmatay ahaya ka matsətsehe məpəse ha mezeleme sa bay hərwi a təra andza ta dar Wawa i Mbəlom ka mayako mazləmbada eye sa ada tə vəlatay tsəved a siye i ndo hay mətəsaday.

⁷ Guvah nakə yam faya ma piye a dəma aye tadə wu mənday kə ge bo lele hərwi madzəne ndo neheye tə fət aye na, niye na, andza məgwede Mbəlom kə pa ŋgama ka guvah nakay.

⁸ Tadə dūh maa ndzohw a dəma guzer ta dak na, guvah niye ma giye ŋgama bay. Mazlambar Mbəlom ma vəleye mezeleme. Ma dziye ha abəra mə dəma ta ako.

⁹ Dzam ga neheye na wuda kurom haladzay aye, kwa tadə nāmaa tsik andza niye bəbay na, nāmaa sər ta dedək nəkurom faya ka pumeye bəzay a tsəved ŋgwalak eye, tsəved nakə Mbəlom ma təmiye kurom ha aye.

¹⁰ Mbəlom na, nəngeye ŋgwalak eye, ma mətəsiye ha gər ta məsler nakə ka gum aye bay. Andza

mægweđe, ka mumatay bo a siye i ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu, ka mawumatay bo andza niye huya. Ka gum niye na, hærwi nakə ka wuđum Mbəlom aye ada ma mætsiye ha gær bay.

¹¹ A samay na, kwa way mâ ge andza niye huya hus ka mandəve eye, kâ gərurum ha bay hærwi ada kâ hutum wu nakə ka pum faya mædzal gær aye.

¹² A samay na, kâ tərurum ndo i sœ hay bay. Duh tərurum andza ndo neheye tə pa mædzal gær tay 6əŋ6əŋ ka Mbəlom aye. Mata hute wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye na, nəteye.

Wu nakə Mbəlom kə tsik aye na, ma giye bo

¹³ Ahəl nakə Mbəlom a gwaday a Abraham na vəlakeye wu aye na, kə mbada ma giye andza nakə a tsik aye. Ndəray andaya nakə a ze Mbəlom aye nakə ma mbadiye kame ŋgay aye bay. A mbada ta mæzele ŋgay.†

¹⁴ A gwad: «Ta dedek, na piye fakaya ŋgama, ta dedek na vəlakeye wawa hay haladzay.»

¹⁵ Abraham kə zla ŋgatay, ka həba, hærwi niye kə huta wu nakə Mbəlom a gwad ma vəleye aye.

¹⁶ Ndo hay tə mbadawa na, ta mbadiye ta mæzele i ndo nakə bagwar eye a ze tay aye, məmbede niye ma ndəviye ha wu nakə mə walaŋ i ndo hay aye.

¹⁷ Hærwi niye Mbəlom kə mbada dərma. A say na, ndo neheye a gwad ma vəlateye wu aye na, tâ sər ha ma mbədəye həlay dada a wu nakə a gwad ma vəliye aye bay, ma pəliye ha bay.

¹⁸ Andza niye, wu hay sulo neheye ma pəliye bo bay aye. Wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye ada wu nakə a mbada aye, Mbəlom ma sliye maraw me

† 6:13 Madazlay i wu hay 22.16-17.

kwa tsekwen bay. Nækway neheye ka hwayakwa ka tæv i Mbəlom məngehe bo ka tæv ηgay aye na, kə vəlakway gədan haladzay hərwi ada kâ pakwa mədzal gər kway huya ka wu nakə Mbəlom a gwad ma vəlakweye aye.

¹⁹ Wu nakə ka pakwa faya mədzal gər kway aye na, a gəs kway bəηbəη lele ka dagwarakweye abəra kame i Mbəlom bay andza bəre nakə tə lətsawa ha kwalalan i yam aye. Hərwi niye, ka deyekweye ta peteked nakə a tək na tæv tsədanηa eye aye, ka fələkwaqweye a hud eye.

²⁰ Maa lah məfələkwe a dəma na, Yesu. A ye kame i Mbəlom na, hərwi kway. Ka təra bagwar i ndo məvəlayay wu a Mbəlom andza Melkisedek ka tor eye.

7

¹ Melkisedek nakay, nəngeye bəy i Salem. Nəngeye bəbay i ndo məvəlay wu a Mbəlom bagwar eye. A həlay eye andaya Abraham a ye a vəram. A sla ka bəy hay haladzay. Ahəl nakə faya ma maweye na, Melkisedek a ye mədzəgər ta Abraham. A pa ηgama ka Abraham.

² Abraham a vəlay wu hay a Melkisedek. Wu neheye kuro a huta ma vəram aye na, a zla nəte a vəlay. Melkisedek eye nakay na, andza məgwede bəy nakə ma giye ηgwalak aye. Nəngeye bəy nakə a wudə məndze zay* ta ndo hay aye hərwi nəngeye bəy i Salem. Salem na, andza məgwede «zay».

³ Ndəray a sər wuray ka gər i bəba ηgay bay. Kwa may ηgay hay ta bəba tətə ηgay hay dərmaq andza

---

* **7:2** Madazlay i wu hay 14.17-20.

niye. Madazlay ngay eye andaya bay, mandəve ngay aye andaya bay. A ndzakit bo Wawa i Mbəlom hərwi neŋgeye ndo məvəlay wu a Mbəlom ka tor eye.

⁴ Zəbum ka Melkisedek, neŋgeye bagwar eye. Abraham bəba tətə kway a zla wu nakə a hutaw ma vərəm aye, a ngəna ha kuro. A zla nətə a vəlay.

⁵ Wawa i huđ i Levi na, siye hay ndo məvəlay wu a Mbəlom. Bazlam i Musa mapala eye a gwadətay: «Dum ka təv i ndo hay hərwi ada t̄a vələkum wu nətə mə wu tay neheye kuro aye.†» Sərum ha na, ndo neheye tə huta wu neheye na, mə həlay i malamar tay hay, ada nətəye tebiye na, wawa i huđ i Abraham.

⁶ Melkisedek neŋgeye na, slala i Levi bay, ane tuk na, ahəl nakə Abraham a vəlay wu nətə mə wu hay kuro aye, Abraham nakə Mbəlom a gwaday ma piye faya ngama aye na, Melkisedek a pa faya ngama bəna Abraham a pa ngama ka Melkisedek bay.

⁷ Azlakwa bay ka sərakwa ha lele, maa pa ngama ka ndo na, ndo bagwar eye.

⁸ Ndo neheye ma slala i Levi ta təma wu nətə mə wu hay kuro abəra ka malamar tay hay, nətəye na, ta mətiye. Melkisedek na, ma ndziye huya andza nakə bazlam i Mbəlom a tsik aye.

⁹ Ka slakweye faya məgwedə na, Levi ka təma abəra ka siye i ndo hay wu nətə mə wu hay kuro, kə vəlay a Melkisedek dərmaḱ tə həlay i Abraham.

¹⁰ Andza məgwedə Abraham a vəlay wu nətə mə wu hay kuro a Melkisedek na, hulfe i Levi na, andaya mə huđ ngay tsiy. Andza niye, ka slakweye

† 7:5 Zəba mə Məpesle 18.21.

faya mægweðe Levi neŋgeye dærmak kə vələy wu nəte mə wu hay kuro a Melkisedek.

Bagwar i ndo məvələy wu a Mbəlom mekeleŋ eye andza Melkisedek

¹¹ Mbəlom a vəl bazlam mapala eye na, a həlay a hulfe i Levi, nəteye neheye ndo məvələy wu a Mbəlom aye. Ane tuk na, məsler tay i məvələy wu a Mbəlom ma sliye mandəve ha wu nakə a say aye bay. Tadə məsler tay ma sliye matəre ha ndo hay ŋgwalak eye ka dəre i Mbəlom na, haðe ndo məvələy wu a Mbəlom neŋgeð andza Melkisedek ma deyeweje sa bay. Ndo məvələy wu a Mbəlom andza Aroŋ haðe ma sliye.

¹² Tadə Mbəlom ka mbəðay həlay a slala i ndo məvələy wu a Mbəlom, ka sərakwa ha bazlam i Musa mapala eye ma mbəðije dærmak.

¹³ Azlakwa anəke na, slala i ndo məvələy wu a Mbəlom a mbəða. Bəy Maduweŋ kway Yesu nakə faya ka tsikakweye faya kanan aye na, a yaw abəra ma slala mekeleŋ eye wal. Ndəray nəte ma slala ŋgay andaya ndo məvələy wu a Mbəlom bay.

¹⁴ Ka sərakwa ha Bəy Maduweŋ kway, neŋgeye ma slala i Yahuda. Ahəl nakə Musa a tsik ka ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye na, kə tsik ka gər i slala nakay təbey.

¹⁵ Wu nakə a dā ha bazlam nakay parakka aye anan: Ndo məvələy wu a Mbəlom mekeleŋ eye ki yaw, neŋgeye na, andza Melkisedek.

¹⁶ Neŋgeye a təra bagwar i ndo məvələy wu a Mbəlom na, hərwi slala nakə nəteye ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye bay. Neŋgeye na,

bagwar i ndo mævəlay wu a Mbəlom ta gədan i sifa nakə ma ndəviye bay aye.

17 Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, Mbəlom a gwad:

«Ka ndziye ndo mævəlay wu a Mbəlom huya andza Melkisedek.‡»

18 Mbəlom kə mbata ha bazlam mapala eye nakə ahəl niye aye hərwi bəle eye, ma dzəniye ndo hay bay.

19 Bazlam i Musa mapala eye na, a sla matəre ha ndo hay ɲgwalak eye ka dəre i Mbəlom bay. Ane tuk na, anəke na, wu mekelenɲ eye andaya a ze ha bazlam neheye mapala eye. Wu andaya nakə ma vəlakweye tsəved lele eye hərwi məndisle ka təv Mbəlom aye. Wu eye niye na, Yesu. Ka pakwa faya mədzal gər na, ka nənɲeye.

20 Wu mekelenɲ eye na, ahəl nakə Mbəlom ma piye Yesu bagwar i ndo mævəlay wu a Mbəlom aye na, a mbaɖa təday. Ahəl nakə slala i Levi hay ta təra ndo mævəlay wu a Mbəlom aye na, tə mbaɖa andza niye bay.

21 Ane tuk na, i Yesu na, Mbəlom kə mbaɖa, a gwad:

«Nenɲ Mbəlom na mbədeye həlay bay,

na mbaɖa ka ndziye ndo mævəlay wu a Mbəlom huya.§»

22 Nakay andza məgwede na, dzam nakə Mbəlom a ɓar tə nəkway aye na, lele a ze ha dzam nakə a ɓar ahəl niye aye. Andza niye, maa ɖakway ha ta dedek Mbəlom kə ɓar dzam tə nəkway na, Yesu.

---

‡ 7:17 Dəmes hay 110.4. § 7:21 Dəmes hay 110.4.

²³ Wu mekelenj eye andaya wal sa. Ndo neheye tã vɛlaway wu a Mbɛlom ma slala i Levi aye na, nɛteye haladzay hɛrwi tã mɛtawa, tã gɛrawa ha mɛsler tay.

²⁴ Ane tuk na, i Yesu na, andza niye tɛbey, nenjeyeye ma ndziye ka tor eye, ma ndziye ndo mɛvɛlaway wu a Mbɛlom huya ka tor eye.

²⁵ Hɛrwi niye, nenjeyeye na, gɛdanj andaya mɛtɛme ha ndo neheye faya ta diye kame i Mbɛlom tã hɛlay njgay aye kwa kɛday hɛrwi nenjeyeye ma ndziye ka tor eye. Faya ma duwuleye naha me a Mbɛlom huya hɛrwi tay.

²⁶ Nenjeyeye na, bagwar i ndo mɛvɛlaway wu a Mbɛlom nakɛ dɛdɛnj eye gɛdanj njgay andaya madzɛne kway aye. Nenjeyeye na, tsɛdanjja, mɛnese andaya mɛ nenjeyeye bay, kɛ ge mezeleme tɛbey. Nenjeyeye andza ndo mɛge mezeleme hay bay, Mbɛlom a pa na wal. Mbɛlom a pa na mɛ mbɛlom ka gɛr i wu hay tebiye.

²⁷ Siye i bagwar hay i ndo mɛvɛlaway wu a Mbɛlom, nɛteye neheye na, ta kɛdaway wu a Mbɛlom pat pat. Tã kɛdaway naha hɛrwi mezeleme tay eye tɛday ada ta kɛday naha hɛrwi mezeleme i ndo siye hay. Yesu na, nenjeyeye a ge andza niye tɛbey. Nenjeyeye a vɛlay naha wu a Mbɛlom hɛrwi ndo hay sik nɛte tsa tã mɛvɛle ha gɛr njgay. I njgay na, dɛ andza niye.

²⁸ Bagwar i ndo neheye tã vɛlaway wu a Mbɛlom aye neheye bazlam i Musa mapala eye a pa aye, ndo hay tsa, nɛteye tã gawa mezeleme. Ane tuk na, ahɛl nakɛ Mbɛlom a mbadɛ aye, bazlam nakay kɛ zla tɛv i bazlam i Musa mapala eye, a pa bagwar i ndo mɛvɛlaway wu a Mbɛlom na, Wawa njgay.

Nenġeġe na, ka tæra nġwalak eye peteh ka tor eye.

8

Yesu nenġeġe bagwar i ndo mævəlay wu a Mbəlom dedek eye

¹ Bazlam nakə ta dedek bagwar eye a sakway mət̄sike aye na, ananġ: Bagwar i ndo mævəlaway wu a Mbəlom andaya andza nakay. Nenġeġe na, i kway. Nenġeġe mandza eye ka tæv mändze i Bəy mə mbəlom, tə həlay i mänday i Mbəlom Bəy Maduweġ ka ġær i wu hay tebiye mə mbəlom.

² Nenġeġe bagwar i ndo mævəlay wu a Mbəlom a ge məsler na, ma tæv nakə tsədənġa Mbəlom mandza eye mə dəma aye. Ahəl niye ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tə gawa məsler na, mə madzawadzawa i mədəslay ha ġær a Mbəlom nakə ndo a lambad̄ aye. Ane tuk na, tæv nakə Yesu faya ma ġiye məsler mə dəma aye na, mə mbəlom, tæv nakə dedəġ eye. Maa ge na, Bəy Maduweġ bəna ndo zezeġ bay.

³ Bagwar i ndo mævəlaway wu a Mbəlom tebiye, kwa way tə pa na hərwi mævəlay naha wu kəriye ada məkəd̄ay naha wu a Mbəlom. Bagwar i ndo mævəlay wu a Mbəlom kway bəbay na, wu andaya nakə m̄a vəlay naha a Mbəlom aye dərmaġ.

⁴ Kə ge nenġeġe ka mändzibəra na, ma təriye ndo mævəlay wu a Mbəlom bay hərwi neheye ka mändzibəra aye ɔa faya ta vəleye wu a Mbəlom aye nəteye andaya tsiy andza nakə bazlam i Musa mapala eye a tsik aye.

⁵ Ahəl nakə Musa ma lambad̄iye madzawadzawa niye aye, Mbəlom a gwad̄ay: «Zəba

faya lele, do lambadƒ gay nakə ka lambadiye na, andza nakə na bəzaka ha mə mahamba aye.» Ndo məvəlay wu a Mbəlom neheye na, ta ge məsler mə gay eye nakay. Ane tuk na, gay nakay na, mandzəkit bo i bəmalə nakə dɛdɛŋ eye mə mbəlom aye.* ⁶ Andza nakay ka zəbakwa ka məsler i Kəriste na, a ze ha məsler i ndo məvəlaway wu a Mbəlom neheye. Nɛŋgeye ma miye tay ha ka bo ndo hay ta Mbəlom hərwi ada Mbəlom mâ ɓar dzam nakə a ze dzam nakə ahəl niye hərwi wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye ma məɓere dzam nakay aye na, a ze wu neheye ahəl niye aye haladzay.

⁷ Tadə məɓere dzam† nakə makurre eye mənese andaya faya bay aye na, Mbəlom ma ɓariye dzam masulo eye bay.

⁸ Ane tuk na, ka zəbakwa faya na, a sla wuray bay hərwi Mbəlom faya ma matay ha mənese a ndo hay. A gwadətay:

«Tsənum, maa tsik me na, neŋ Bəy Maduweŋ.

Həlay eye ma deyeweye

na ɓariye dzam wedeye

ta slala i Israyel hay ada ta slala i Yahuda hay.

⁹ Dzam nakə na ɓariye aye na,

andza nakə na ɓar ta bəba tətə tay hay bay.

A həlay nakə na həla tay ahaya tə həlay ga eye

abəra mə Ezipt aye na,

bo tay eye tə gər tay ta nas ha Dzam Guram eye

nakə na ɓar ta nəteye aye.

Hərwi niye na gər tay ha.

---

* **8:5** Madayaw abəra ma Ezipt 25.40. † **8:7** Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 24.3-8.

Maa tsik bazlam andza nakay na, neŋ Bəy Maduweŋ.

¹⁰ Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwad:

Dzam nakə na ʕariye ta ndo i Israyel hay aye a həlay niye na, anaŋ:

Na piye bazlam ga mapala eye a dərev tay,
na watsiye bazlam ga mapala eye a mədzal gər tay,

na təriye Mbəlom tay
ada nəteye ta təriye ndo ga hay.

¹¹ Ndəray andaya ma diye ma tətikateye a ndo siye aye, ma gwadiye:

“Dumara, sərūm Bəy Maduweŋ eye”, andaya bay,

hərwi ndo hay tebiye ta səriye ga,
kwa bagwar hay, kwa neheye makətsa eye hay aye.

¹² Na pəsətay ha mənese tay,
tə mezeleme tay, ma meŋaweje a gər sa bay.‡»

¹³ Mbəlom a tsik ka məbere Dzam Wedeye na, andza məgwede Dzam Guram eye gədaŋ ŋgay andaya sa bay. Ka sərakwa ha wu nakə ka təra guram eye ada ma dzəniye ka wuray sa bay aye na, mazlambar ma dziye.

9

Tsəved dedek eye hərwi mədəslay ha gər a Mbəlom

¹ Ma dzam nakə kurre aye na, bazlam mapala eye hay andaya, neheye ta datay ha a ndo hay tsəved i mədəslay ha gər a Mbəlom aye. Təv andaya

---

‡ 8:12 Zeremi 31.31-34.

dærmak nakə ndo hay ta lambad hærwi maduwulay me a Mbəlom mə dəma aye.

² Gay niye ta lambad na, tə peteked. Gay kurre eye na, tə zalay təv tsədəŋŋa eye. Tə pa a dəma lalam bagwar eye ta hawal eye hay tasəla ta ako eye fataya ada tabal tə peŋ mapa eye faya nakə tə vəlaway faya wu a Mbəlom aye. ³ Peteked a ŋgəna ha tsəlak niye ta tsəlak nenged nakə kame aye. Tə zalay a tsəlak niye na, təv nakə a ze siye hay tebiye tə tsədəŋŋa aye.

⁴ Tə pa a təv niye na, wu nakə tə ŋgar ta gura tə fəkawa faya wu nakə a ze huŋŋa aye. Tə pa a dəma zlaŋgatsa dærmak. Zlaŋgatsa niye na, mambuza eye tebiye ta gura, tə zalay zlaŋgatsa i məbere dzam. Ma zlaŋgatsa niye səra i gura andaya mə dəma dærmak. Ma səra eye niye na, makwala nakə tə zalay *man** aye mə dəma. Sakwal i Aron nakə a dūda, a pa slambah aye mə dəma dærmak, tə beleler hay sulo neheye Mbəlom a watsa faya bazlam mapala eye hay ahəl nakə a bar dzam ta ndo ŋgay hay aye.

⁵ Ka gər i zlaŋgatsa niye na, ta lambad wu hay sulo, tə pa faya. Tə zalatay a wu niye hay na, *kerubiŋ* hay, faya ta datay ha məzlaḅ i Mbəlom a ndo hay. Ta hændək ha gwezleviyek tay hærwi madərzle na təv nakə tə vəlaway naha faya wu a Mbəlom hærwi ada Mbəlom mâ pəsətay ha mezeleme i ndo neheye tə ge aye. Ane tuk na, na diye ha wu neheye pendek pendek anəke bay.

⁶ Wu niye hay malambada eye tsiy na, ndo neh-

---

* **9:4** *Man* na, makwala nakə Mbəlom a vəlatay a Israyel mə makulkwandah aye. Zəba ma Madayaw abəra ma Ezipt 16.13-15; 31.

eye tə vələway wu a Mbəlom aye ti yawa pat pat a gay makurre, tə gawa məsler tay pat pat mə dəma.

⁷ Tsəlak masulo eye maa yawa a dəma na, bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom nəte ɲgweɲ. A yawa a dəma na sik nəte ka məve. Ma diye a dəma na, kutoɲ ma zliye bambaz i gənaɰ a həlay ma vəleye a Mbəlom hərwi ada Mbəlom mâ pəsay ha mənese nakə a ge aye ada nakə siye i ndo hay tə ge ta mədzal gər tay bay aye.

⁸ Məsəfəre Tsədəɲɲa eye faya ma dəkway ha tə wu neheye na, kə ge tsəlak makurre andaya huya na, tsəved nakə ndo hay ta diye ha a təv nakə a ze siye i təv hay tə tsədəɲɲa aye na, mahəndəka eye bay.

⁹ Mandzəkit bo i wu neheye a dā ha na, wu neheye ti yaw anəke aye. Faya ma dəkway ha na, wu neheye ta vəleye a Mbəlom aye, tə bambaz i gənaɰ nakə ta vəleye aye ta sliye faya matəra ha dərev i ndo hay ɲgwalak eye hay ka dəre i Mbəlom bay.

¹⁰ Wu neheye faya ta tətikakweye na, ka gər i wu mənday, wu məsay ada ka gər i məbere wu hay na, kəkay dəkdek tsa. Wu neheye na, wu i ndo i məndzibəra dəkdek, ma ndziye tsekweɲ tsa hus a pat nakə Mbəlom ma mbədiye ha wu hay tebiye aye.

¹¹ Anəke na, Kəriste ki yaw tsiy. Nəɲgeye bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom. Wu neheye ɲgwalak eye faya ka hutakweye na, ka hutakwa mə həlay ɲgay. Nəɲgeye ki ye a təv nakə bagwar eye a ze madzawadzawa i mədəslyay ha gər a Mbəlom nakə ahəl niye aye, təv niye na, lele haladzay. Ma lambad təv niye na, ndo hay bay, andaya ka

məndzibəra bay.

¹² Kəriste ki ye a təv niye, kə fələkwa a təv nakə a ze siye hay tə tsədaŋŋa aye. Kə zla bambaz i vo'ar tə bambaz i wawa i sla ka həlay bay. Duh a fələkwa a dāma na, a zla bambaz ŋgay eye nakə a mbəda ha aye, a ye sik nəte ka ndəv. Andza niye kə təma kway ahaya abəra mə mezeleme ka tor eye.

¹³ Ahəl niye na, tə kədaŋwa vo'ar hay, merisla hay, ta gwatsakawa bambaz eye ka ndo neheye nəteye tsədaŋŋa kame i Mbəlom bay aye. Tə kədaŋwa sla wawa eye dərmak, tə dulawa na, ada bətekweŋ maləməts eye na, tə faɖawa ka ndo hay. Andza niye, ndo neheye tə ge mənese aye na, bo tay ka təra tsədaŋŋa andza nakə a say a bazlam tay mapala eye.

¹⁴ Kə ge andza niye na, bambaz i Yesu Kəriste a ze ha ta gədaŋ bədaŋ? Kəriste, neŋgeye na, kə ge mezeleme bay, kə zla bo ŋgay, kə vəlay a Mbəlom ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye. Məsəfəre niye ma ndziye na, ka tor eye. Bambaz ŋgay a təra ha dərev kway tsədaŋŋa hərwi ada wu neheye ŋgwalak eye bay ta diye kway ha a mədahaŋ aye na, kə gəkwə sa bay. Ane tuk na, kə gəkwə duh na, məsler i Mbəlom, neŋgeye nakə ma ndziye ka tor eye aye.

¹⁵ Hərwi niye Kəriste, neŋgeye ndo məsəre tay ha ka bo ndo hay ta Mbəlom hərwi Mbəlom kə ɓar Dzam Wedeye ta nəteye. Hərwi niye, ndo neheye Mbəlom a zalatay aye na, ta hutieye wu neheye ŋgwalak eye Mbəlom a gwad ma vəlateye aye. Ta hutieye ka tor eye. Ma giye bo na, hərwi Kəriste kə mət hərwi ndo neheye tebiye ta nas ha Dzam Guram eye tə mezeleme tay aye. Ahəl nakə a mət aye kə təma tay ahaya abəra mə mezeleme.

¹⁶ Tadf̄ ndoweye a gwad: «Na mət na, ɲgənum ha wu ga hay» na, ndo niye mâ mət təday ada ta ɲgəniye ha.

¹⁷ Ahəl nakə kə mət aye na, bazlam ɲgay ma hutiyē gədaɲ. Tadf̄ ndoweye andaya tə dəre na, wu nakə a gwad aza ka ɲgənumeye ha aye na, ta ɲgəniye ha zuk bay.

¹⁸ Hərwi niye, kwa dzam makurre a ge bo na, ta mbəda ha bambaz təday bəna ma giye bo bay.

¹⁹ Ahəl niye na, Musa a datay ha bazlam mapala eye nakə Mbəlom a vəlay aye a ndo hay aye təday. Tsa na, a zla bambaz i sla wawa eye, i vo'ar a dzapa ha ta yam. A zla hawal ta gugumaɲ ndozza eye a təlaka ha a bambaz, a gwatsaka ka dərewel i bazlam mapala eye ada a gwatsaka ka ndo hay tebiye.

²⁰ Ahəl nakə faya ma gwatsakiye na, a gwad: «Nakay na, bambaz nakə Mbəlom a bar ha dzam ta nəkurom aye. A gwadəkum rəhumay ha gər.†»

²¹ Musa ka gwatsaka bambaz ka madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom niye ta lambad tə peteked aye dərmaɲk ada ka gwatsaka ka wu neheye tə gawa ha məsler hərwi mədəslay ha gər a Mbəlom aye tebiye.

²² Andza nakə bazlam mapala eye a tsik aye na, matsəla wu hay tebiye ta gwatsakawa faya bambaz ada mâ təra tsədəɲɲa. Ta mbəda ha bambaz bay na, Mbəlom ma pəsiye ha mezeleme bay.

Bambaz i Kəriste ma bariye ha mezeleme i ndo hay

---

† 9:20 Madayaw abəra ma Ezipt 24.3-8.

²³ Tsæved nakə Musa a tətikawatay a ndo hay ahəl niye na, mandzəkit bo i wu neheye dedek eye mə mbəlom aye. Kutoŋ lele mâ təra ha wu hay tebiye tsədaŋŋa andza nakə bazlam i Musa a tsik aye. Ane tuk na, hərwi matəre wu neheye dedek eye mə mbəlom aye tsədaŋŋa na, kutoŋ məvəle wu nakə a ze bambaz i gənw aye.

²⁴ Siye i ndo məvəlaway wu a Mbəlom ti yawa a gay i gugumaŋ nakə ndo hay ta lambad aye ada gay niye na, mandzəkit bo i təv nakə Mbəlom mə dəma aye dekdek tsa. Ane tuk na, Kəriste, neŋgeye na, ki ye a təv nakə Mbəlom mandza eye mə dəma aye, neŋgeye kame i Mbəlom hərwi kway.

²⁵ Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom a yawa a təv nakə a ze siye hay tə tsədaŋŋa aye na, ka məve, ka məve, a yawa a zlaw a bambaz i gənw ka həlay bəna bambaz ŋgay eye bay. Kəriste na, a vəl ha bo ŋgay, neŋgeye a vəl ha bo ŋgay sik nəte bəna ka məve ka məve andza bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom bay. ²⁶ Tadə mâ ge andza niye, kwa ka gər nakə Mbəlom a ge məndzibəra aye na, həbe atay ma siye dəretsətseh haladzay. A yaw a həlay nakay ka mandəve eye sik nəte, a vəlay ha bo ŋgay a Mbəlom hərwi ada mâ zla mezeleme abəra ka ndo hay ka tor eye.

²⁷ Kwa way ma mətiye sik nəte, ma dəba eye na, Mbəlom ma geye sariya.

²⁸ Andza niye, Kəriste bəbay a mət sik nəte. A vəlay ha bo ŋgay a Mbəlom hərwi məzle mezeleme abəra ka ndo hay. Ma maweye sik nəte. Ma maweye na, hərwi məzle mezeleme abəra ka ndo hay sa bay. Ane tuk na, ma maweye hərwi mətəme tay ha ndo neheye faya ta həbiye na aye.

10

¹ Bazlam i Musa mapala eye na, mezek i wu neheye ɲgwalak eye faya ka hutakweye aye. Nəteye na, wu niye hay bay. Ndo hay tə kədaway wu a Mbəlom hərwi mahəndzədə tə neŋgeye, tə kədaway wu a Mbəlom ka məve ka məve, ane tuk na, a sla faya matəre tay tsədəŋŋa kame i Mbəlom bay.

² Tadə ndo hay ta təra tsədəŋŋa hərwi nakə tə kədaway wu a Mbəlom ta dedək aye na, haɓe ta gəriye ha məkədāy wu a Mbəlom. Hərwi atay mezeleme tay kə bara sik nəte ka ndəv, mezeleme tay a matayaw a gər bay.

³ Ane tuk na, dūh məkədə wu neheye tə kədaway a Mbəlom aye na, mezeleme tay a matayaw a gər ka məve ka məve,

⁴ hərwi bambaz i merisla ta vo'ar a sla məbere mezeleme bay.

⁵ Hərwi niye, ahəl nakə Kəriste mazlambar ma deyewe ye ka məndzibəra aye na, a gwadāy a Mbəlom:

«A saka t̄a kədaka gənaw hay bay,
t̄a vəlaka wu mekelen eye bay.

Ane tuk na, ka vələŋ bo hərwi ada n̄a vəlaka.

⁶ Məkədə gənaw hərwi məfəkaka naha
ada məkədə wu hərwi məpəse ha mezeleme
na,
a yaka a gər bay.

⁷ Aya, na gwadaka:

Neŋ anəŋ Mbəlom, na yaw ka məndzibəra na,
hərwi ada n̄a ge wu nakə a saka aye,
andza nakə mawatsa eye ka gər ga mə dərewel
i bazlam mapala eye aye.*»

* **10:7** Dəmes hay 40.7-9.

⁸ Wu nakə Kəriste a lah mətsike aye na, a gwad: «A saka tâ kədaka gənwaw hay bay, tâ wəlaka wu mekelenj eye bay. Məkədə gənwaw hərwi məfəkaka naha ada məkədə wu hərwi məpəse ha mezeleme na, a yaka a gər bay.» Kwa wu neheye a pay bəzay a bazlam mapala eye bəbay na, a yay a gər a Mbəlom bay. ⁹ Kəriste a gwad sa: «Nej ananj na yaw ka məndzibəra na, hərwi ada nā ge wu nakə a saka aye.» Andza niye, a mbata ha Dzam Guram eye, a wəl a dāma tsəved wədeye.

¹⁰ Ka tərakwa tsədanja kame i Mbəlom hərwi Yesu Kəriste a ge wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye ada a wəl ha bo sik nəte da ka tor eye.

¹¹ Ndo neheye tə wəlaway wu a Mbəlom aye, nəteye tebiye malətsa eye pat pat ka mäge məsler tay pat pat. Tə kədaway wu huya a Mbəlom. Ane tuk na, wu neheye tə kədawa aye na, tə sla məmbete ha mezeleme i ndo hay bay.

¹² Yesu Kəriste na, a wəl bo ŋgay eye sik nəte hərwi məzle mezeleme abəra ka ndo hay ka tor eye. Tsa na, a ndza tə həlay i mənday i Mbəlom.

¹³ Anəke na, neŋgeye faya ma həbiye Mbəlom mā pa ndo mane dəre ŋgay hay a huđ i sik ŋgay.

¹⁴ Andza niye, a wəl ha bo ŋgay sik nəte ka tor eye, a təra ha ndo ŋgay hay tsədanja kame i Mbəlom. A pa tay ha wal hərwi ŋgay. A təra tay ha ŋgwalak eye hay ka tor eye.

¹⁵ Məsəfəre Tsədanja eye faya ma dəkweye ha dərmak parakka wu neheye na, dedek. A gwad təday na:

¹⁶ «Bəy Maduwej Mbəlom a gwad:

“Dzam nakə na bəriye ta ndo ga hay a həlay niye aye na, ananj:

Na piye bazlam ga mapala eye a dærev tay,
na watsiye bazlam ga mapala eye a mædzal
gær tay.”»

¹⁷ Tsa na, a gwad sa:

«Na ma ahaya mezeleme tay a mædzal gær ga sa bay,
kwa mæsler neheye tæ ge ŋgwalak eye bay
aye.†»

¹⁸ Mbælom kæ pəsataɣ ha mezeleme i ndo hay tsiy
na, mævəlay wu hay a Mbælom ma dzəniye hærwi
mæzle mezeleme abəra ka ndo hay sa bay.

Hændzədəkwa ka tæv i Mbælom

¹⁹ A nəkurom malamar ga hay, ka hutakwa
tsəved mæfələkwe a tæv nakə a ze siye hay tæ
tsədəŋŋa aye na, hærwi bambaz i Yesu nakə a
mbədə ha aye.

²⁰ Yesu ka ŋguradā ha peteked nakə kame kway
aye. Ka hændəkakway tsəved wedeye, nakə ka
slakweye mæfələkwe a dəma aye. Tsəved nakay
wedeye na, ka hutakweye ha sifa. Peteked nakə a
ŋguradā ha aye na, andza mægweɖe bo nakə ta dar
na ka mayako mazləmbada eye aye.

²¹ Andza niye, i kway na, bagwar i ndo mævəlay
wu a Mbælom andaya a ləvay gær a gay i Mbælom.

²² Kæ ge andza niye na, hændzədəkwa ka tæv i
Mbælom tæ dærev dedek eye, ta mæpe mædzal gær
gədəŋ eye ka Mbælom, hærwi Yesu ka təra kway ha
tsədəŋŋa tæ bambaz ŋgay ada kə bara kway ta yam
tsədəŋŋa eye.

²³ Tsikakwa parakka huya nəkway ka pakwa
mædzal gær ka wu nakə Mbælom a tsik aye, kâ
dzədəkwa ha mædzal gær kway bay, hærwi wu

† **10:17** Hebrœ hay 8.8-12.

nakə a gwad ma giye na, huya ma giye andza nakə a tsik aye.

²⁴ Pəlakwa tsəved nakə ka vəlakweye ha gədan a bo nəte nəte mə walaŋ kway aye hərwi ada kâ wudakwa bo kame kame ada kâ gakwa wu neheye ŋgwalak eye.

²⁵ Kâ gərakwa ha məhay gər andza ndo siye hay bay. Duh na, vəlakwa a bo gədan nəte nəte mə walaŋ kway, wene wene eye hərwi ka sərūm ha pat nakə Yesu Kəriste ma maweje aye na, mazlambar bəse.

²⁶ Ka sərakwa dedək i Mbəlom. Hərwi niye tadə faya ka gakweye mezeleme huya ada ka sərakwa lele ŋgwalak eye bay na, sərakwa ha wu mekelen eye andaya neheje ta slije faya məvəle hərwi məmbete ha mezeleme aye na, andaya sa bay tebiye.

²⁷ Tadə ndoweje kə ge mənese andza niye na, mâ dzədzar hərwi Mbəlom ma geye sariya. Sariya niye na, a ge zluwer haladzay, ako gədan eye ma fəkiye ndo neheje ta rəhay ha gər a Mbəlom bay aye.

²⁸ Ka sərūm ha tadə ndoweje ka rəhay gər a bazlam i Musa mapala eye bay, tadə ndo hay sulo kəgəbay mahkar ta tsik ta dedək kə ge mənese na, ta kədiye na ta sakay naha bay.‡

²⁹ Tadə kə ge tə bazlam i Musa andza niye na, dəretsətseh i ndo nakə a zəba ka Wawa i Mbəlom andza wuray kərije aye na, ma ziye nakay bədaw? Neŋgeje na, kə nas ha bambaz i məbere dzam nakə a təma ahaya abəra mə mezeleme aye dərmak.

---

‡ **10:28** Zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye 19.15.

Faya ma tsadeye a Məsəfəre Tsədaŋŋa nakə faya ma đakweye ha ŋgwalak i Mbəlom aye.

³⁰ Ka sarakwa ndo nakə a gwad:

«Mata gatay dəretsətseh a ndo neheye ta kərah marəheŋ ha gər aye na, neŋ.

Na hamateye a dəma wu tay neheye ŋgwalak eye bay tə ge aye.»

A gwad sa:

«Neŋ, Bəy Maduweŋ na gateye sariya a ndo ga hay.Š»

³¹ Mbəlom na, a vəl sifa. Andza niye, tadə sariya kə gəs ndoweye kame i Mbəlom na, dəretsətseh i ndo niye ma ziye wu hay tebiye.

³² Mum ahaya a gər ma kəkay wu nakə a ge bo tə nəkurom ahəl niye ka ŋgatumay makurre eye a dzaydzay i Mbəlom aye. A həlay niye na, ta sakum dəretsətseh haladzay. Ane tuk na, ka səmumay naha a wu hay tebiye.

³³ A həlay siye na, ta tsadəkum kame i ndo hay, ta sakum dəretsətseh. A həlay siye ka yum a dəretsətseh i ndo neheye tə satay dəretsətseh aye dərma.

³⁴ Ka sum ka bo dəretsətseh dziye ta ndo neheye tə gəs ha tay a daŋgay aye. Ahəl nakə ndo hay ta buwa fakuma abəra wu kurom hay aye na, ka səmumay naha ta məŋgwese eye, hərwi ka sərūm ha wu kurom hay ŋgwalak eye andaya a ze siye i wu hay tebiye, ta ndziye ka tor eye.

³⁵ Hərwi niye, kâ gərūm ha məpe mədzal gər kurom abəra ka Mbəlom bay, hərwi tadə ka

---

Š **10:30** Bazlam mapala eye masulo eye 32.35-35.

rəzlumay a gər huya na, Mbəlom ma vəlakumeye magogoy haladzay.

³⁶ Wu nakə a ye ka bo aye na, səmumay naha ada kâ gum wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye, hərwi ada kâ hutum wu nakə a gwad ma vəlakumeye aye.

³⁷ Hərwi niye, Mbəlom a gwad:
«A zəkaw həlay tsekweŋ ndo nakə ma deyeweye na,
ma deyeweye, ma gaweye mahonok bay.

³⁸ Ndo nakə neŋgeye ŋgwalak eye ka däre ga aye, kə dzala ha ka neŋ na, ma ndziye ma sifa ka tor eye.

Ane tuk na, tadə kə ma ta dəba na, neŋgeye a yeŋ a gər sa bay.*»

³⁹ Nəkway na, ndo neheye tə ma ta dəba ada tə dze aye bay. Duh nəkway na, ndo neheye tə pa mədzal gər tay ka Mbəlom aye. Andza niye, ka hutakweye sifa ka tor eye.

11

Ndo neheye ahəl niye tə pa mədzal gər ka Mbəlom aye

¹ Məpe mədzal gər ka Mbəlom na, məsər ha ta dedək wu neheye faya ka təkakweye däre aye na, ka hutakweye. Kwa tadə ka ŋgatakway tə däre kway bay bəbay na, ka sərakwa ha ta dedək andaya.

² Ndo neheye ahəl niye ta dzala ha ka Mbəlom andza niye. Hərwi niye ta yay a gər a Mbəlom.

³ Hərwi məpe mədzal gər kway ka Mbəlom na, ka sərakwa ha kwetseh kwetseh Mbəlom a ge wu hay tebiye tə bazlam ŋgay nakə a tsik aye. Andza

---

* **10:38** Habakuk 2.3-4.

mægweđe wu neheye tebiye faya ka ɲgatakweye ka mändzibəra aye na, tə yaw abəra mə wu neheye dāre i ndo zezeɲ a ɲgatay bay aye.

⁴ Hərwi məpe mədzaɓ gər ɲgay ka Mbəlom na, Abel a kəday wu a Mbəlom a ze ha wu i Kayin nakə a vəlay a Mbəlom aye. Mbəlom ka zambaday. A gwad neɲgeye ndo ɲgwalak eye kame ɲgay, hərwi Mbəlom ka təma wu nakə a kəday aye. Kwa Abel kə mət bəbay, faya ta tsikakweye labara ɲgay huya hərwi nakə a dzala ha ka Mbəlom aye.*

⁵ Hərwi məpe mədzaɓ gər ɲgay ka Mbəlom na, Henok kə mət bay, Mbəlom a zla na a mbəlom. Ndəray kə ɲgatay a Henok sa bay hərwi Mbəlom kə zla na. Bazlam i Mbəlom a gwad na, ahəl nakə Mbəlom kə zla na Henok zuk bay aye na, Henok a yay a gər a Mbəlom.†

⁶ Ze mədzaɓ ha ka Mbəlom na, ndəray ma sliye madayay a gər a Mbəlom bay. Ndo nakə a say mahəndzəde ka təv i Mbəlom aye mâ dzala ha faya neɲgeye andaya. Mâ sər ha na, neɲgeye faya ma vəlateye magogoy a ndo neheye ta pəliye na aye.

⁷ Hərwi mədzele ha ka Mbəlom na, Nuhu a rəhay ha a gər a bazlam i Mbəlom. Mbəlom kə tsikay kurre ka wu neheye ta giye bo aye kurre. Ndəray kə ɲgatay dāda a wu niye hay bay, ane tuk na, ka rəhay ha gər a wu nakə Mbəlom a tsikay aye. A lambad kwalalaɲ i yam bagwar eye andza nakə Mbəlom a tsikay aye, a fələkwa a dəma ta ndo i gay ɲgay hay tebiye, ta təma Məpe mədzaɓ gər nakə a pa ka Mbəlom aye a dā ha mede i siye i ndo hay na,

---

* **11:4** Zəba mə Madazlay i wu hay 4. 3-10. † **11:5** Zəba mə Madazlay i wu hay 5.18-14.

ngwalak eye bay hærwi ta pa mædzal gær ka Mbælom bay.‡

⁸ Hærwi mæpe mædzal gær ngay ka Mbælom na, Abraham a rəhay ha gær a Mbælom aye, a lətse a ye a gəma nakə Mbælom a gwad ma vəleye, ma təriye i ngay aye. Kwa kə ngatay a gəma eye bay bəbay na, ki ye a dəma.§

⁹ Hærwi mæpe mædzal gær ngay ka Mbælom na, a ndza ma gəma nakə Mbælom a gwad ma vəleye aye. A ndza mə dəma na, neŋgeye madurlon eye, a ndzawa mə gay nakə ta lambad ta guguman eye. Hulfe ngay Izak ta Zakob nəteye neheye Mbælom a gwad ma vəlateye gəma niye aye dərma tə ndzawa mə dəma na, mə gay nakə ta lambad ta guguman eye dərma.

¹⁰ Abraham a ge andza niye na, a təkay däre a gəma nakə ma ndziye ɔəŋɔəŋ* ma dəfiye bay aye. Maa ləva ha bo ta gəma niye na, bo i Mbælom eye ngway, maa dəzl na, neŋgeye.

¹¹ Hærwi mæpe mædzal gær ngay ka Mbælom na, Sara kwa neŋgeye guram eye tsiy bəbay na, kə huta gədan məwe wawa. A sər ha ta dedek wu nakə Mbælom a gwad ma vəleye na, ma vəleye.†

¹² Hærwi niye Abraham, neŋgeye guram eye tsiy kə wa wawa ada wawa i hud ngay hay ta wa bo haladzay andza wurzla neheye ka magərmbælom aye ada andza hewiyen mə magayam a pasla bo bay.

---

‡ **11:7** Zəba mə Madazlay i wu hay 6.9–9.29. § **11:8** Zəba mə Madazlay i wu hay 12.1. * **11:10** A tsik na, Zerozelem wedeye, zəba ka mede 16 ada ma Hebrœ hay 12.22. † **11:11** Zəba mə Madazlay i wu hay 18.10.

13 Ndo neheye tebiye tã mæt ma mæpe mædzal gær ka Mbælom aye, næteye na, ta huta wu nakæ Mbælom a gwad ma væliye bay. Ane tuk na, tã sær wu neheye Mbælom a gwad ma giye aye na, ma giye bo. Hærwi niye dærev tay a ngwasa. Tã tsik parakka næteye na, madurlon eye hay, gay tay andaya ka mændzibæra bay.‡

14 Ndo neheye tã tsik andza niye na, tã dã ha næteye faya ta hæbiye gæma tay a næteye.

15 Ta dzala ka tæv nakæ ti yaw abæra mæ dæma aye bay. Tadã ta dzala andza niye na, ta pæliye tsæved mæme a tæv nakæ ti yaw abæra mæ dæma aye.

16 Ane tuk na, andza niye bay, dũh ta pæla na, tæv nakæ a ze ha nengeye nakæ ma dæba aye, andza mægweðe nakæ mæ mbælom aye. Hærwi niye a yay a gær a Mbælom tã zalay Mbælom tay. Andza niye, kã lævatay ha bo ta gæma.

17 Hærwi mæpe mædzal gær ngay ka Mbælom na, Abraham a vælay Izak a Mbælom. A say a Mbælom mazæbe ka mædzal gær i Abraham. Hærwi niye a tsætsah faya mâ vælay Izak. Abraham a tæma mæge andza niye. Ane tuk na, 6a Mbælom kã gwadáy ma hutiyè wu.

18 Mbælom a gwadáy: «Hulfe yak dedek eye ma deyeweye na, ma hulfe i wawa yak Izak.Š»

19 Abraham a dzala: «Mbælom na, gædan ngay andaya mælætse ahaya Izak abæra ma mædahanj.» Ta dedek a tæra andza Izak kã mæt ada kã lætsew abæra ma mædahanj.

20 Hærwi mæpe mædzal gær ngay ka Mbælom na,

‡ 11:13 Zæba mæ Madazlay i wu hay 23.4.

Š 11:18 Zæba mæ

Madazlay i wu hay 21.12; 22.1-14.

Izak a pa ŋgama ka Zakob ta Ezayu. A tsik ka wu nakə ma giye bo ta nətəye kame aye.*

²¹ Hərwi məpe mədzal gər ŋgay ka Mbəlom na, Zakob ma mətiye na, a pa ŋgama ka wawa i Yusufa hay, nətə ta nətə. A lətse ta doŋgwar, a dəslay naha gər a Mbəlom.†

²² Hərwi məpe mədzal gər ŋgay ka Mbəlom na, Yusufa ma mətiye na, a tsikatay a Israyel hay, a gwadətay kame na: «Ka deyumeye abəra mə Ezipt.» Ada aza ta giye ha ta mətasl ŋgay hay kəkay na, kə tsikatay.‡

²³ Hərwi məpe mədzal gər tay ka Mbəlom na, bəba i Musa hay ahəl nakə tə wa na Musa aye na, tə ŋgaha na kiye mahkar. Ta zəba faya na, wawa tay a le haladzay. Ta dzədzaray a bazlam i bəy nakə a tsik aye bay.§

²⁴ Hərwi məpe mədzal gər ŋgay ka Mbəlom na, ahəl nakə Musa a ge gawla aye na, a say ta gwaday: «Musa neŋgeye wawa i dem i bəy i Ezipt» na, a say bay.

²⁵ A zay ha məse dəretsətseh ta ndo i Mbəlom hay tə bəmalə nakə ma ndziye ma mənɟwese tsekwen ada ka rəhay gər a Mbəlom bay aye.*

²⁶ A sər ha, a zay ha ndo hay tāt saday andza nakə tə saday a Kəriste aye tə bəmalə nakə ma hutiyə zlele i gəma i Ezipt aye. A dzala andza niye na, hərwi faya ma təkay dərə a wu nakə Mbəlom a gwad ma vəleye aye.

---

* **11:20** Zəba mə Madazlay i wu hay 27.1-40. † **11:21** Zəba mə Madazlay i wu hay 47.29-31. ‡ **11:22** Zəba mə Madazlay i wu hay 50.24. § **11:23** Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 2.1-2. * **11:25** Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 4.19-23.

27 Hərwi məpe mədzal gər ɲgay ka Mbəlom na, Musa a ye abəra ma Ezipt. Ka dzədzaray a mevel i bəy bay. Kə ndza bəɲbəɲ andza ma ɲgateye a Mbəlom, ndo nakə ndəray a ɲgatay dāda tə dəre bay aye.

28 Hərwi məpe mədzal gər ɲgay ka Mbəlom na, a dazlay a məge magurlom i Pak aye. A gwadatay a ndo i Israyel hay t̄a gwatsaka bambaz ka maged̄ tay hərwi ada gawla i Mbəlom ki yaw ma kədiye malkwara i wawa hasləka eye i ndo i Ezipt hay na, m̄a kəd̄ malkwara tay hasləka eye hay bay.†

29 Hərwi məpe mədzal gər tay ka Mbəlom na, Israyel hay tə tas abəra mə Bəlay Ndozza eye. Ahəl nakə ndo i Ezipt hay a satay mətese dərmak aye na, bəlay a ma ka bo a həl tay ha tebiye.‡

30 Hərwi məpe mədzal gər i Israyel hay ka Mbəlom na, zled̄ i gəma i Zeriko a mbəzl. Ndo i Israyel hay tə tawa na gəma niye məhəne məkwa matasəla eye na, zled̄ niye a mbəzl.§

31 Hərwi məpe mədzal gər ɲgay ka Mbəlom na, Rahab ɲgwas nakə a gawa madama, ta kəd̄ na bay andza ndo i Zeriko neheye ta rəhay gər a Mbəlom təbey aye hərwi ka təma tay ha Israyel neheye ti ye mata zəbaw Zeriko ta məkal aye.*

32 Na tsikiye na, sa mey? Həlay eye a sla mətsikakum ka gər i Zedeyon†, Barak‡, Somson§,

---

† **11:28** Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 12.21. ‡ **11:29** Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 14.21-31. § **11:30** Zəba mə Zozowe 6.12-21. * **11:31** Zozowe 6.12-21. † **11:32** Zəba mə Ndo i sariya hay 6.11. ‡ **11:32** Zəba mə Ndo i sariya hay 4.6. § **11:32** Zəba mə Ndo i sariya hay 13.

Zefte^{*}, Davit, Samuyel ada ta ndo mæde ha bazlam i Mbəlom na, həlay eye andaya bay.

³³ Nəteye dərmak, hərwi məpe mədzal gər tay ka Mbəlom na, tə ge vəram ta gəma siye hay, ada ta sla ka gəma niye hay aye. Ta ge wu nakə dedək eye, ta huta wu nakə Mbəlom a gwad ma vəlateye aye, ta dərəzlay ka bazlam a zıl hay hərwi ada tâ gatay wuray bay.

³⁴ Ta mbata ha ako nakə faya ma fəkiye ta gədaŋ haladzay aye. Ahəl nakə a satay a ndo hay məkəde tay ha ta maslalam aye na, ta təma fataya abəra. Ta ge bəle, ane tuk na, Mbəlom kə vəlatay gədaŋ. Nəteye slagama eye hay, ta həhar sidzew i bərakəzaŋ hay.

³⁵ Ngwas hay ta ŋgatay a ndo tay neheye tə mət aye sa, nəteye ta sifa aye. Ndo siye hay tə satay dəretsətseh. Həbe ta gwad nəmaa gəriye ha məpay bəzay a Mbəlom. Ane tuk na, a satay mətəme bay, a satay məməte mə dəretsətseh hərwi ada Mbəlom mâ lətsa tay ahaya abəra ma mədahaŋ ada tâ huta sifa ŋgwalak eye a ze nakay.†

³⁶ Ndo siye hay sa na, tə ŋgwasə fataya, tə ndaəa tay ha ta mandalaəa, tə dzawa tay ha tə tsalalaw, ta dərəzl tay ha a gay i daŋgay. Andza niye, ta səmay naha bəŋbəŋ.

³⁷ Siye i ndo mekeleŋ eye hay tə kəd tay ha tə kwar. Siye hay ta dəs tay ha ka bo abəra morkot-sok. Siye hay tə kəd tay ha ta maslalam. Siye hay gay tay andaya bay, ta dzədzawa so, nəteye mətawak eye hay. Tə pawa ka bo mbal i təbaŋ hay

---

* **11:32** Zəba mə Ndo i sariya hay 11.1. † **11:35** Zəba ma 1 Bəy hay 17.17-24; 2 Bəy hay 4.18-37.

ta mækwets i wak hay. Ndo hay ta hərəwatay ha, tə gawatay dəretsətseh.

³⁸ Ta dzədzawa mə makulkwandah, ada mə mahəmba hay, tə hənawa ma lar hay ada ma bəd hay. Ndo neheye na, ta ye ka bo ta məndzibəra nakay bay.

³⁹ Ndo neheye tebiye nəteye ta pa mədzał gər ka Mbəlom ada andza niye nəteye tə yay a gər a Mbəlom. Kwa andza niye bəbay na, ta huta wu nakə Mbəlom a gwad ma vəlateye a ndo hay aye bay,

⁴⁰ hərwi Mbəlom kə dzala ada kə pa hərwi kway wu ŋwalak eye a ze i siye i ndo neheye tə huta aye. A say a Mbəlom tã təra ŋwalak eye ka bo dziye tə nəkway.

12

Melkisedek ndo məvəlaway wu a Mbəlom

¹ Nəkway na, ndo neheye tebiye tə pawa mədzał gər ka Mbəlom ta lawara kway, faya ta dəkway ha ma kəkay nakə nəkway bəbay ka pakweye mədzał gər ka Mbəlom aye. Hərwi niye, kalakwa ha ka bo abəra wu neheye tebiye faya ta gakweye me ka mede kame aye ada ta mezeleme nakə ma miye kway ha ta dəba aye, ada hwayakwa mahway nakə Mbəlom a gwadəkway hwayum aye, madagər m̃a gakway bay.

² Zəbakwa kame ka Yesu. Nengeye nakə a vəkway tsəved ka pakwa faya mədzał gər ka nengeye aye, mata laka kway ha hus ka mandəve eye na, nengeye. Ka təma məməte ka mayako mازلmbada eye. Horoy kə gay məməte ka

mayako mazlälmbada eye bay hærwi a sær ha dærev ma ηgwasiye ta mæηgwese nakə Mbəlom a ləva ha bo hærwi ηgay aye. Anəke neηgeye mandza eye tə həlay i mənday i tæv məndze i bəy i Mbəlom.

³ Dzalum ka neηgeye lele ma kəkay nakə ndo i mezeleme hay tə nay dære aye ada ma kəkay nakə a səmay naha a dæretsətseh nakə tə say aye. Dzalum ka neηgeye hærwi ada dærev mâ ye fakuma abəra bay, ada kâ gum bəle bay.

⁴ Ka gumeye vəram tə mezeleme, ane tuk na, hus ka məmæte bay. Aya ane dærev mâ ye fakuma abəra bay.

⁵ Ka mətsum ha gær tə bazlam neheye Mbəlom a tsikakum hærwi məmækum naha dærev aye daw? A tsikakum me andza bəba ma tsikaye me a wawa ηgay, a gwad:

«Wawa ga, Bəy Maduweη Mbəlom kə tsikaka ka makæte na,

kâ zəba faya andza wu kəriye bay.

Kə maka ha maηgok na,

dærev mâ ye faka abəra bay,

⁶ hærwi faya ma tsikateye ka makæte na,

a ndo neheye a wuda tay aye.

Ma ndabiye na,

ndo neheye tebiye ta tæra wawa ηgay hay aye.* »

⁷ Andza niye, səmumay naha a dæretsətseh bəηbəη hærwi ada kâ særum wu nakə Mbəlom a kəta kurom ha aye. Dæretsətseh nakay a da ha na, Mbəlom kə həl kurom hærwi ada kâ tærum wawa ηgay hay. Wawa andaya nakə bəba ηgay

---

* **12:6** Dzeke hay 3.11-12.

ma tsikeye ka makæte bay aye na, andaya daw?
Andaya bay!

⁸ Mbælom faya ma kætiye wawa ŋgay hay tebiye. Tadæ kæ tsikakum ka makæte bay na, nækurom wawa ŋgay hay bay, nækurom madazla hay.

⁹ Bæba hay ka mændzibæra nakay, ta kæta kway ada ka ræhakwa tay ha gær. Ada sadzæk ka ræhakway ha gær a Bæba kway nakæ mæ mbælom aye bædaw? Tadæ ka ræhakway ha gær na, ka hutakw-eye sifa.

¹⁰ Bæba kway hay ka mændzibæra, næteye ta kætiye kway na, hælay tsekweŋ tsa andza nakæ ta zæba faya lele aye. Ane tuk na, Bæba kway nakæ mæ mbælom aye, neŋgeye ma kætiye kway hærwi ada mâ dzæna kway ada ka tærakwa tsædanŋa andza neŋgeye huya.

¹¹ A hælay nakæ faya ta kætiye kway aye na, a wur fakwaya, mæŋgwese andaya mæ dærev kway bay. Aza kame, ndo neheye ta tæma makæte aye na, ta giye wu nakæ a yay a gær a Mbælom aye ada dærev tay ma ndziye zay.

Matætike ta mæge daw

¹² Kæ ge andza niye na, ndudum ha hælay kurom neheye madagær eye hay aye, gurmets kurom tâ ge bæle bay.

¹³ Lambadum tsæved fehe lele hærwi sik kurom hay hærwi ada ndo neheye faya ta dzægædasliye na, sik tay mâ sækah mænese bay, ane tuk na, tâ mbæl.

¹⁴ Gum gædan mændze zay ta ndo hay tebiye, gum gædan ada mede kurom mâ yay a gær a Mbælom. Kæ ge andza niye bay na, ndæray ma ŋgateye a Bæy Maduweŋ bay.

15 Gum metsehe, ndəray mâ kərah ŋgwalak i Mbəlom bay. Gum metsehe, ndəray mə walaŋ kurom mâ təra andza dərizl i gərdaf nakə təleŋeŋe, a ndzohw faya ma gəliye, ma kwasateye gər a ndo hay aye bay. Slala i ndo niye ma nasiye ha siye i ndo hay mə walaŋ kurom.

16 Gum metsehe, ndəray mə walaŋ kurom mâ ge wu nakə ŋgwalak eye bay aye bay. Rəhumay ha gər a wu i Mbəlom. Kâ tərūm andza Ezayu nakə hərwi daf sik nəte na, a səkəm ha magedze ŋgay aye bay.

17 Ka sərūm ha ma dəba eye na, a say mambəde ha mədzał gər i bəba ŋgay ada mâ pa faya ŋgama. Ane tuk na, bəba ŋgay a kərah. Ezayu a pəla tsəved kwa ta mətuwe bəbay na, wewer mekeleŋ eye andaya hərwi mambəde ha wu nakə a ge aye bay.†

18 Sərūm ha təv nakə nəkurom malətse faya kame i Mbəlom aye na, andza mahəmba nakə ahəl niye Israyel hay tə lətse faya tə lamay tə həlay aye bay. Ta ŋgatay a ako faya ma təmiye zləkəd zləkəd, ta ŋgatay a ləvəŋ, dərə a zəba bay, ta ŋgatay a mətəsl nakə a vəzl ta gədaŋ aye.

19 Ta tsəne maləve i tołom, ta tsəne maləve i mətəsike me i Mbəlom. Tə tsəne maləve i mətəsike me niye na, tə ge amboh mətəsike me niye mâ tsikatayaw sa bay,

20 hərwi wu nakə a tsikatay aye na, tə sla faya məsəmay naha bay. Mbəlom a gwadatay: «Ndow-eye kə lamay a mahəmba nakay, kwa maa lamay gənaŋ, kwa way kalum na tə kwar ada kədum na.‡»

---

† 12:17 Zəba mə Madazlay i wu hay 25.29-34. ‡ 12:20 Madayaw abəra ma Ezipt 19.12-13.

²¹ Wu neheye Mbəlom a bəzatay ha aye na, ka dzədzar tay ha. Kwa Musa, a gwad: «Zluwer a geŋ, na dzədzariye.Š»

²² I kurom na, andza niye bay! Nəkurom i kurom ka həndzəđum na, ka mahəmba i Siyon, gəma i Mbəlom nakə ma vəliye sifa aye, Zerozelem nakə mə mbəlom aye. Gawla i Mbəlom hay hal-adzay mahaya gər eye mə dəma mäge magurlom, ma pasliye bo bay.

²³ Nəkurom ka hayum gər ta siye i malkwara hay*, Mbəlom kə watsa məzele tay a đerewel mə mbəlom. Ka həndzəđum ka təv i Mbəlom, neŋgeye ndo məgatay sariya a ndo hay tebiye. Ka həndzəđum ta ndo neheye nəteye ŋwalak eye ka đəre i Mbəlom ada Mbəlom a təra tay ha tsədaŋŋa aye.

²⁴ Nəkurom ka həndzəđum ka Yesu. Neŋgeye ka həndzəđ tay ha ka bo ndo hay ta Mbəlom hərwi ada Mbəlom mâ ɓar Dzam Wədeye ta nəteye. Ka həndzəđum ka bambaz i Yesu nakə a gwatsaka fakuma aye. Bambaz eye niye faya ma tsikakweye ka wu nakə a ze ha bambaz i Abel faya ma tsikakweye aye.

²⁵ Kə ge andza niye na, gum metsehe. Kâ kərahum məpay zləm a bazlam i ndo nakə ma tsikakumeye aye bay. Ahəl niye na, ta kərah məpay zləm a ndo nakə a đawatay ha bazlam i Mbəlom ka məndzibəra aye. Nəteye niye ta təma abəra mə dəretsətseh bay. Nəkway neheye faya ka

---

Š **12:21** Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 19.12; Bazlam mapala eye masulo eye 9.19. * **12:23** Malkwara hay na, a đa ha gawla i Yesu Kəriste hay. Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 4.22.

pakway zləm a mætsike me nakə a yaw mə mbəlom aye, ka kərahakwa na, ka slakweye faya mətəme abəra mə dəretsətseh sa bay.

²⁶ Ahəl niye mætsike me i Mbəlom a bəlawə ha dala. Ane tuk na, anəke kə tsik, a gwad: «Sik nəte sa na, ma bəliye ha dala dəkdək sa bay ta magərbəlom aye dzay.†»

²⁷ Bazlam neheye a gwad «sik nəte sa» aye na, a dəkway ha parakka wu neheye tə ge aye tebiye ta bəliye, ta dziye hərwi ada wu neheye ta bəliye təbey aye na, ta ndziye.

²⁸ Kə ge andza niye na, gakway sisœ a Mbəlom hərwi ka hutakweye bəy ŋgay nakə ndəray ma bəliye ha dāda bay aye. Zambadəkway andza nakə a yay a gər aye, dəslakway ha gər ada rəhakway ha gər.

²⁹ Hərwi ta dedək Mbəlom na, neŋgeye andza ako nakə ma təmiye wu hereyew hereyew aye.

13

Mede nakə a yay a gər a Mbəlom aye

¹ Nəkurom ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu, wudum bo nəte nəte mə walaŋ kurom huya.

² Təmum mbəlok hay a gay kurom lele, kâ mətsum ha gər bay. Siye hay ta təma mbəlok hay a gay tay ze məsəre ha, mbəlok niye hay na, gawla i Mbəlom hay.

³ Dzalum ka ndo neheye ma danğay aye andza nəkurom ka bo dziye ma danğay. Dzalum ka ndo neheye ndo hay faya ta sateye dəretsətseh

---

† 12:26 Aze 2.6.

aye andza nəkurom dərmaƙ faya ka sumeye d̄əretsətseh.

⁴ Dəslumay ha gər a məzle bo i zal ta ɲgwas. Zal ta ɲgwas ɲgay tâ ge madama bay. Sərūm ha na, Mbəlom ma gateye sariya a ndo mäge madama hay ada a ndo neheye ta zla ɲgwas zuk bay kwa a ndo neheye ta zla zal zuk bay faya ta giye madama aye.

⁵ Kâ gum bor i suloy bay, d̄ərev kurom mâ ɲgwasa tə bəmalə nakə andaya fakuma aye. Hərwi Mbəlom a gwad:

«Na gakeye masəfaya d̄ada bay,
na gəriye kar ha d̄ada bay.*»

⁶ Hərwi niye, ka slakweye faya mətsike tə d̄ərev kway peteh:

«Bəy Maduweɲ Mbəlom ma dzəniye ga huya,
na dzədzareye a wuray kwa tsekweɲ bay.
Ndəray ma sliye mägeɲ wuray bay.†»

⁷ Dzalum ka bagwar kurom neheye tə d̄akum ha bazlam i Mbəlom kurre aye. Zəbum ka mede tay ada ka məməte tay nakə tə mət aye. Pum mədzaɲ gər kurom ka Mbəlom andza nəteye tə pa mədzaɲ gər ka Mbəlom aye dərmaƙ.

⁸ Yesu Kəriste ka mbəda bay. Neɲgeye kurre eye, anəke, ada kame, Yesu a mbəda təbey.

⁹ Kâ təmum ndo siye hay tâ səpat kurom abəra ka tsəved i dedək ta matətike wu wedeye hay wal wal bay. Kâ təmum wu nakə ta tsikakumeye bay hərwi maa vəlay gədaɲ a d̄ərev i ndo na, ɲgwalak i Mbəlom bəna wu məndaɲ ma vəleye gədaɲ a d̄ərev i ndo bay. Ndo neheye tə pay bəzay a bazlam

* 13:5 Zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye 31.6, 8; Zozowe 1.5.

† 13:6 Dəmes hay 118.6.

mapala eye nakə a tsik ka wu mənday aye na, bazlam eye neheye mapala eye ka dzəna tay ha kwa tsekweŋ bay.

¹⁰ Ndo məvəlaway wu a Mbəlom neheye tə kəɗaway wu a Mbəlom mə madzawadzawa i məɗəslay ha gər a Mbəlom nakə ta lambad ta gugumaŋ aye na, ta sliye faya mənɗe wu nakə nəkway ka vəkaway a Mbəlom ma təv kway nakə ka vəkaway faya wu a Mbəlom aye bay.

¹¹ Hərwi i tay na, ahəl nakə ta kəɗaway naha wu a Mbəlom aye na, bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom ma zliye bambaz eye, ma diye ha a təv nakə a ze siye hay tə tsəɗaŋa aye, ma vəleye a Mbəlom hərwi ada Mbəlom mâ pəsətay ha mezeleme tay. Slo eye na, ti ye ha abəra mə wuzlahgəma tə dul na.‡

¹² Hərwi niye Yesu bəbay a mət na, ti ye abəra mə wuzlahgəma.§ Ka mbəɗa ha bambaz ŋgay hərwi məbere mezeleme i ndo hay.

¹³ Kə ge andza niye na, kâ pakway bəzay a kule i Yahuda hay bay, takwa abəra mə wuzlahgəma, takwa ka təv ŋgay. Təmakwa ndo hay ta tsəɗakway andza nakə tə tsəɗay aye dərma.

¹⁴ Ka mənɗzibəra nakay na, gəma kway andaya ka ndzakweye mə ɗəma ka tor eye bay. Faya ka takakweye ɗəre a gəma nakə ka ndzakweye mə ɗəma ka tor eye.

¹⁵ Zambadəkway a Mbəlom huya hərwi wu nakə Yesu a ge aye. Ka zambadəkweye ta mətsike me tə bazlam kway. Kwa kəɗay, ɗa ha neŋgeye bagwar

---

‡ 13:11 Zəba Levitik 16.27. § 13:12 Zəba Yuhana 19.17-20.

eye. Niye na, wu nakə faya ka vəlakweye aye. Andza mægweđe ka zambadəkweye a mæzele ŋgay.

¹⁶ Sa na, kâ mətsum ha gər ta məgatay ŋwalak a siye i ndo hay bay, ŋgənum a bo wu kurom hay ta nəteye. Kâ mətsum ha gər bay hərwi mävəle wu neheye andza wu kəriye na, a yay a gər a Mbəlom.

¹⁷ Rəhumatay ha gər a bagwar kurom hay, gum wu nakə tə gwadəkum gum aye. Nəteye na, ta gakumeye gər hərwi Mbəlom ma tsətsahiye fətaya ma kəkay nakə faya ta gakumeye gər aye. Ka rəhumatay ha gər na, ta giye məsler tay ta məŋgwese eye, mevel ma gateye bay. Mevel kə gatay na, niye na, ma dzəniye kurom sa bay tebiye.

¹⁸ Duwulumay me a Mbəlom hərwi may huya. Nəmaa sər ha ta dedək dərev may tsədanŋa, a samay mäge wu ŋwalak eye huya.

¹⁹ Neŋ faya na tsətsahiye naha fakuma wene wene eye na, duwulumay me a Mbəlom hərwi ada nâ ma naha a təv kurom ta bəse.

Mandəve i bazlam

²⁰ Maa vəlakway zay a dərev na, Mbəlom. Maa lətse ahaya Bəy Maduweŋ Yesu abəra ma mədahan na, neŋgeye. Ka təra ha Yesu ndo mətəkure bagwar eye, kə mət hərwi kway təban ŋgay hay. Mbəlom kə zla bambaz ŋgay, kə ɓar ha dzam ta nəkway ka tor eye.

²¹ Mbəlom mâ vəlakum gədan mə wu ŋwalak eye hay tebiye hərwi ada kâ gum wu nakə a yay a gər aye. Mâ ge məsler ŋgay mə nəkway tə həlay i Yesu Kəriste hərwi ada kâ gakwa wu nakə a yay a gər aye. Ndo hay tâ zambaday a Mbəlom ka tor eye! Mâ ge andza niye!

Mətsike me

²² Malamar ga hay, na watsakum naha d̄erewel nakay h̄arwi m̄əv̄əlakum ḡədaŋ. Neŋ faya na gakumeye naha amboh, pum bazlam neheye a d̄ərev kurom h̄arwi na watsakum naha na, tsek-wen̄ tsa.

²³ S̄ərum ha, malamar kway Timote neŋgeye ma daŋgay sa bay. Tad̄ə k̄ə ndislew ka t̄əv̄ ga b̄əse, ah̄əl nak̄ə na diye m̄az̄əbakumaw d̄əre aye na, n̄əmaa diye naha salamay.

²⁴ Tsikumataŋ ha me a ndo neheye bagwar kurom aye ada a ndo m̄əpe m̄ədzal ḡər hay ka Yesu tebiye. Ndo m̄əpe m̄ədzal ḡər hay ka Yesu neheye ti yaw ma Itali aye ta tsikakum naha me d̄ərmak.

²⁵ Mb̄əlom m̄ā pa ŋgama ka n̄əkurom tebiye.

Dzam Wedeye New Testament in Merey

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Merey

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Merey

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

024cb559-a7ea-5bd1-9dc9-f33abc74bfec